

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

13.2.2024

Eduskunta

TyV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönnä 29.1.2024, kuulemistilaisuus 16.2.2024

HE 104/2024 VP ASIAANTUNTIJALAUSUNTO KOSKIEN HALLITUKSEN ESIITYSTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI SYÖPÄSAIRAUDEN VAARAA AIHEUTTAVILLE AINEILLE JA MENETELMILLE AMMATISSAAN ALTISTUVIEN LUETTELOSTA JA REKISTERISTÄ ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA

ASA-rekisteristä annetussa laissa (452/2020) säädetään, että työnantaja on velvollinen pitämään työnantajakohtaista luetteloa syöpäsairauden vaaraa aiheuttavista tekijöistä ja perimää vaurioittavista aineista ja näille altistuvista työntekijöistä. Työnantaja on velvollinen toimittamaan vuosittaiset tiedot tästä pitämästään luettelosta ASA-rekisteriin.

Hallituksen esityksen HE104/2024 keskeisin esitetty muutos ASA-lakiin (452/2020) on lain soveltamisalan laajeneminen kattamaan lisääntymiselle vaaralliset tekijät. Työnantajan tulisi pitää luetteloa myös lisääntymiselle vaarallisista tekijöistä ja näille altistuvista työntekijöistä, mutta näitä tietoja ei ilmoitettaisi ASA-rekisteriin.

Työterveyslaitos puoltaa ASA-lakiin esitettyjä muutoksia. Työnantajan luettelonpitovelvoitteen laajentaminen lisääntymiselle vaarallisiin tekijöihin, joilla on luokitus Repr 1A tai 1B, lisää tietoisuutta näistä tekijöistä ja todennäköisesti myös edesauttaa näiden tekijöiden huomioimista työpaikan riskinarvioinnissa. Luettelonpitovelvoitteen laajentaminen voi myös parantaa työterveyshuoltojen tiedonsaantia työpaikalla esiintyvistä lisääntymiselle vaarallisista tekijöistä, mikä on tärkeää, koska työterveyshuoltojen asiantuntemusta tarvitaan näihin tekijöihin liittyvien terveysriskien arvioinnissa.

ASA-lain muutosten valmistelussa on keskusteltu mahdollisuudesta tietojen ilmoittamiseen ASA-rekisteriin. Rekisteriin ilmoittamisesta ei kuitenkaan ole lisääntymisterveydelle vaarallisten aineiden kohdalla yksittäiselle työntekijälle samanlaista hyötyä kuin esim. henkilön ASA-aineille altistumisen tiedoista voi olla ammattitautitutkimuksissa. Työterveyslaitoksen mukaan rekisteröinti olisi liian järeä toimenpide väliaikaisen tiedon säilyttämiseen ja edellyttäisi järjestelmään rakennettavia uusia erityisiä ratkaisuja, jotta toteutus ja ylläpito varmistettaisiin. Jos tiedot kuitenkin halutaan myöhemmässä vaiheessa ASA-rekisteriin mukaan, tulisi selvittää mahdollisuus tietojen pysyvään säilyttämiseen. Pysyvä rekisteröinti voisi tarjota pitkäkestoisempaa mahdollisuutta seurata mille lisääntymisterveydelle vaarallisille aineille altistutaan eri toimialoilla tai ammateissa sekä mahdollistaisi myös myöhemmät rekisteritutkimukset.

On tärkeää, että lainsäädäntömuutoksista viestitään sekä työpaikoille että työterveyshuolloille. Viestinnässä on hyvä selventää, että luettelonpitovelvoite koskee vain osaa asetuksessa 603/2015 (Vna lisääntymisterveydelle työssä vaaraa aiheuttavista tekijöistä ja vaaran torjunnasta) ja sen tulevassa päivityksessä (Vna raskaana olevien, äskettäin synnyttäneiden sekä imettävien työntekijöiden suojelemisesta työssä vaaraa aiheuttavilta tekijöiltä, luonnos) mainittuja lisääntymiselle vaaraa aiheuttavia tekijöitä, jotka kaikki tulee huomioida arvioitaessa työhön liittyviä riskejä lisääntymisterveydelle.

Työterveyslaitos puoltaa myös muutosta ASA-ilmoitusten ensisijaiseen tekotapaan. Esityksen mukainen ASA-ilmoitusten tekeminen rekisterinpitäjänä toimivan Työterveyslaitoksen ylläpitämän sähköisen ilmoitusjärjestelmän kautta toteuttaa osaltaan lakia digitaalisten palvelujen tarjoamisesta (306/2019) sekä tehostaa ilmoitusten käsittelyprosessia.

Antti Koivula
pääjohtaja

Sanni Uuksulainen
vanhempi asiantuntija